

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 25. Ludovicus Valdivia Chilenos Christo & Regi conciliare adlaborat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

*Churiguanis
proficitur.*

Moritur.

Laudatur.

numeri labores successere, Churiguanis mores avitos obstinate retinentibus. Perseveravit tamen Ortega, cum Hieronymo Villarneo, Sacerdote impigro, in regione perversa, per biennium integrum, quo sine notabili fructu transacto, recrudescente cruris, cui spina inhaerens, dolore, Chuquisacam curationis ergo se contulit, ubi optimus senex agritudinibus oppressus, inter exercitia Religiosae pietatis, domesticis & externis utilem operam navavit: donec anno millesimo sexcentesimo vigesimo secundo ad Carlos meliori sui parte evoleret, vir, si virtutes & facinora spectes, jure merito summis adnumerandus. Lusitania cum è nobili sanguine genuit, Brasilia juvenem educavit, Josephus Anchieta virum laborum comitem habuit, senio proximum Tucumania, & Paraquaria Apostolicis hominibus patria praesentem, mirata est: Peruvia emerito triumphum dedit: Nierembergus, & Joannes Rho Heroibus suis addidere: Caelum, ut spes est, piis ejus manibus apothefum fecit. Ipse ego denique, quod mearum partium fuit, extra Provinciam abeuntem sequutus, non deserui, donec Paraquariae nostrae decus singulare ultimis officiis prosequeretur. Porro, ut hoc addam, nostrum Emmanuelem nobilibus parentibus in Brasilia ortum, avunculum Episcopali pedo insignem habuisse; & ab ejus matre, selectissima matrona, Societatem nostram insignia beneficia accepisse, mihi incomperto est. In Brasiliam navigare volenti, mater, & avunculus obstitere; sed ipse, animarum Christo lucrandarum desiderio inflammatus, agnata vincula rumpens, eò celerrime properavit, quò ab Divino Numine impellebatur: quae desideria in ipsa Brasilia inter studia, & ceteras Religionis exercitationes mirum in modum auxit. Itaque, devorata Barbarorum lingua, rebus agendis jam idoneus, multas Brasiliae regiones utiliter percutrit. Una in expeditione centum leucas progressus, vix furibundorum Indorum laqueos evasit, narratque in annosa arboris concavo, Divi Xaverii exemplo, eorum insidias elusisse. Biennio integro Josepho Anchietae, Brasiliae Provinciali, fuit à secretis, portentoque ejus & Apostolicae vitae non magis spectator, quam sectator, à quo volens, lubensque in Australiores Americae regiones navigare jussus, honestissimis facinoribus, suis temporibus à me denarratis, Societatem nostram decoravit.

CAPUT
XXIII
Sociorum
per Tucumaniam
labores.

1604.

Joannes Romerus ad portum Boni-aëris exciur.

Societas magni comparatur.

1604.

EODEM plane tempore, quo Ortega in Peruviam abiit, Joannes Romerus ex praescripto Visitatoris Socios cogens, tamdiu in urbe apud se detinuit, quousque, refocillatis per religiosa quietaque exercitia viribus, rursus per Tucumaniam dispararet. Ex quo, more sequentibus annis ad praxim redacto, insignes plane inter Indos & Hispanos utilitates perceptae sunt: nam, praeterquam quòd se invicem sermonibus & exemplis inflammarent, varias Indorum linguas, artes curandae eorum feritatis, modum technas Daemonum extricandi, & conscientiarum nodos dissolvendi, mutuo magisterio perdiscebant. At cum se rursus Deo pleni effundebant, conceptas per sacrum orium flammās in omnis generis homines miro animorum motu spargebant. Joannes Romerus, extra Tucumaniam etiam excurrens, ad portum Boni-aëris, per desertam centum & viginti leucarum planitiem, curam suam extendit: ad quem audiendum cum concurrere undique frequentes Barbaros, praeter morem, cerneret, Episcopus Societatem Magnetis comparavit, ferrum & ferreos homines ad se occulta vi trahentem. Anni hujus saeculi tertius & quartus, Apostolicis ad varias Indorum terras excursionibus, quamplurimis eorum millibus Sacramento procuratis, magna ex parte consumpti sunt: quibus utilitatibus sigillatim enucleandis superfedeo, ne lectoribus, novas res in Historia amantibus, fastidio sim.

CAPUT
XXV.
Ludovicus
Valdivia
Chilenos
Christo &
Regi conciliare adlaborat.

1605.

ANNO saeculi decimi-sexti quinto, res Chilenses, Alfonso Riberæ Prætoris fortitudine, utcumque contra rebelles firmatae erant; & progressum habiturae videbantur, ni Præturam importuna admodum tempestitate vertere jussus fuisset. Ipse Chilenam militiam ad Belgicae recentia praecepta instruxerat: hostes, ut in Hollandorum finibus fit, constructis passim castellis, praesidio firmatis, coërcuerat: rebelles multis cladibus affecerat: quamplurimos Hispanos, factis irruptionibus,

nibus,

nibus, è dura servitute redemerat; adeò ut reliquos Prætores antecessores suos belli laude, omnium calculo, superârit. Sed quantum is Hispanæ militiæ gloriam apud Chilenos auxerat, tantum sibi offecit præfidentiâ meritorum: nam cum Provincialium Præfecti Regis legibus vetentur uxores ex suis præfecturis assumere, ne iudiciorum corruptioni per affinitates detur locus: Alfonso Ribera, Prætor, Matrimonium cum nobilissima femina in Chileno regno contrahere ausus est. Ob id Rex Catholicus utilem licet vitum, ne exemplo noceret, Chilensi præfecturâ multavit: ita tamen pœnam temperavit, ut aliis litteris eum Tucumania Prætozem, Chilensi dignitate paulò inferiorem, crearet. Eo amoto, Præfecturam Chilensem obtinuit Alfonso Garcia Ramon, qui dum Limâ iter habet, interpositâ Protegis autoritate, ab Societatis Provinciali Ludovicum Valdiviam, Theologiæ professorem, in spem componendi regni Chilenensis, sibi concedi impetravit. Ambo eadem nave vecti, tempestate & incendio pœnè periére. Tempestatem, invocato in auxilium Ignatio, evasère; incendium avertit vigilantia Valdiviæ, in tempesta nocte fortuitâ flammâ, puppim ardere inclamantis, & nautas vectoresque ad extinguendum hortantis. Bino periculo defuncti, Conceptionis portum tandem tenuère. Conceptionis urbs Chili regni Prætoris sedes, civibus & ædificiis modica, ad litus Pacifici maris protensa est; ejus ditio versùs regni Metropolim liberè spatiat: quâ rebellibus obvertitur, longè arctius coarctatur. Id spatium Alfonso Ribera, atque alii duces, castellis per justas intercapedines dispositis, occupavère: à quorum castellorum præfidiariis finitimi Barbari ægrè in amicitia retinebantur. Vix eò novus Prætor appulerat, cum diploma Regis, rebelles ad pristinam amicitiam, oblatâ præteritorum amnistia, invitantis, publicari voluit. Mox profectionem indicit ad inspicienda castella, & pagos Barbarorum, vi aut sponte Hispano parentum: quorum Barbarorum ea conditio erat, ut hostium loco, si offensionem animorum spectares, jure habere posses: quocirca ad eos, quamvis amici dicerentur, nullus iritabat, nisi militum cohorte stipatus: nam malè fidas eis, quos solo metu tibi adstrictos habes. Prætozem tutabantur cohortes Regiæ: sed in uno Ludovico Valdiviâ plus præsidii erat; quàm in armatis militibus: quippe Barbari experimento & famâ didicerant, per Valdiviam nationem suam ab injuriis militum, & duro servitio ubique fuisse vindicatam. Igitur quoquò ibat, confertim confluebant populorum Primores, Parentem, Tutorem, & unicum corporum, animarumque solatium, eum vocitantes. Vicissimque Valdivia, occasione usus, quosquos poterat Christi & Regis Catholici partibus conciliabat. In Munitione, quam Levo vocant, viginti Casiqui conveniant; qui audito Valdiviâ de immortalitate animæ, cæterisque Fidei mysteriis disputante, in Christianorum album referri postulavère: ætate grandiores dilati sunt, donec morum constantiâ se probarent; infantibus omnibus sacro Fonte lustratis.

Alfonso Ribera laudatur.

Offendit Regem.

Chilensi præfecturâ multavit.

Tucumania præficitur.

Ludovicus Valdivia in Chilenem regnum navigat.

Invocato Ignatio tempestas sedatur.

Conceptionis urbi.

Barbari ad amicitiam alliciuntur.

Baptisimum postulant.

CAPUT

XXVI.

Pergit Valdivia Chilenos Barbaros ad partes trahere.

Tucapelanos conciliat.

Cum Barbaris de nostris mysteriis colloquitur.

CIRCA Paicavim, Hispanorum castrum, quadraginta Casiqui Tucapelana factionis incolebant, de quibus jure dubitates hostiumne, an amicorum loco haberes. Adeò, præter nomen amicorum, nihil pacifici præferebant. His offensus Prætor, hostes apertos minùs perniciosos æstimans, quàm fraudulentâ sub fronte hostiles animos gerentes, bellum ostentavit: sed Valdivia intercessit, obtinuitque ab Tucapelanis, ut, fraude depositâ, cum Hispanis bonâ fide pacem redintegrarent. Verùm cum aliunde bellum exmutua injuria resurgeret, Valdivia non tam Barbarorum in se studiis, quàm Dei ope fretus, sequester futurus, rebellantium terras, cum exiguo quinque militum comitatu adire ausus est. Venientem Barbari excepère humaniter, Casiquiis quamplurimis, honoris ergò, ad eum concurrentibus. Post officia gratulationis, Valdivia de bonorum malorumque finibus longam orationem contexit, quam ex abrupto interrupit è Barbaris nonnemo, interrogans unde, & à quo eam doctrinam hausisset? Valdiviâ respondente, id asseruisse Dei Filium. Ergo, subinfert Barbarus, vester Deus uxorem habuerit, si filium genuit. Tum Ludovicus magnificis verbis mysterium generationis Divinæ evolvens, adeò altè de Trinitate & Incarnatione differuit, ut Barbari veritatis splendore